

BÁGYONI SZABÓ ISTVÁN

Szent László palástja

avagy: a Tordai Hasadéktól a Budai Hegyekig

Lászlóffy Aladár emlékére...

Lehet hogy ez az utolsó *kiáltás*
 Most zuhanna első sátrunk össze...
 Mit a nagy Poros Út e futó málhás
 Hagyott ránk e történelmi őszre

Lehet hogy épp e hétvégen fosztják ki
 László szentünk meghasadt palástját
 Kópé-nyaprónkat épp most sorsolják ki
 Zsebühünknek mit a huzat átjárt

Tán lehetnének legvégső szemtanúi
A vonaglásnak hogy ki meddig ér el?
 Szó ha szólint mit nem lehet tanulni
 Más anyától más mellett nőtt igével...

Mert az a *más* kit hónaljunkban vélünk
 Mihozzánk nőni s táplálni ön-vérrel
 Míg Európa sírkövére hullunk
 Húsunk kihűlő rostjáiig sem ér el

De: néma szájjal nem lehetsz csak *vesztes*
 Ki önmagánál eggyel többet veszthet
 S mert földünk inkább *mostoha* mint szülő:
 Behantolja az utolsó keresztet

*

Lehet hogy ez a legvégső *Kiáltás*...
 A ló-legenda régtől belénk ásva...
 S bár imáinkat rázza az a málhás:
 Mi kapaszkodunk *abba* a Palástba !

(Torda–Óbuda, 2004–2016)

*

Amikor ezek a verssorok megszülettek, Lászlóffy Aladár még köztünk élt. Élt. Igaz, hol Kolozsvárt (a Tordai út közeli tuszkulánumában), hol Budapesten (a Baross utcai lakásukban). Igen, élte a maga hol magasztos, hol maga-emésztő pillanatait, napjait. Irodalomban és magánéletben egyaránt. Vitatkozott, érvelt, és önzetlenül védte – olykor mások hangjánál messzibbre hangzóan – az őszinte értékeket felmutató, de mégis védelemre szorult író társait. (Lenne dolga bőven ez ügyben manapság is...) És természet-

tesen Aladárnak ajánlottam ezeket a – Tordai-hasadékkal és Budai-heggyekkel „kiáltózó”, netán Őmélységük, illetve Őmagasságuk előtt panaszkodó – sorokat. Pontosabban: versváltozatokat, ugyanis két „változatban” írtam volt meg annak idején, már a magam változó hangulata miatt is... Alinak az volt „a pörgőbb”, miközben megjegyezte: „Ma-napság már a Budai-hegyek ’fürdőkádjaiiban’ is Szent László palástjával törülköznek... tehát mindegy, hogy melyik változatot közlöd!” Megértettem a sejtetéseit: maradtam annál a versváltozatnál, amely aztán *Az abbamaradt mondat* című verskötetembe (Írott Szó Alapítvány, Magyar Napló Kiadó, 2004) bekerült – Kő Pál csodálatos illusztrációival. A másik változat pedig ez, a mostani, a Parnasszus folyóirat különszámába ajánlott...

Hogy miért és honnan az első sor legvége? *Az utolsó kiáltás?*

1960 őszét írtunk, le s fel futkorásztunk már – másodéves magyar szakosokként – Kolozsvár főterén, az „igazságos Mátyás” szobra környékén; le és vissza a vasútállomás közeli filológia, valamint a Farkas utca végi diákbentlakás és menza között, amikor – a Cartea Rusa (Az Orosz Könyv) néven „futó” könyvesbolt bejárata előtt valaki vállon ragadott. „Csak nem a Tordai-hasadékba igyekszik, uram?!” Lászlóffy Ali volt, kezében az *Utunk* friss számával, és egy kopottas borítójú könyvfeleséggel. Látom, nem kimondottan könyv. Olvasom a borító kézzel írott szövegét: Kós Károlyék 1921-es *Kiáltó Szó* című röpiratáról van szó – 1956-os ajándék Kós Károlytól a Lászlóffyoknak. (És a könyvesbolt ajtajában mintha maga Kós Károly bácsi álldogálna...)

Lúdbőrös lett a hátam.

Egykori tordai iskolaigazgatóm, Szöllősy Ferenc történelem tanárom egyik ’56-os órája idéződött fel bennem: hóna alatt egy néprádióval lépett be az osztálytermünkbe, s hangolta át a Kossuth Rádióra, hadd legyünk mi is részesei (még a recsegő készülék jóvoltából is) a világ megújuló forgásának. „Gyermekeim – mondotta -, ma ez a történelem óra. A hangos!”

„Kiáltó szó” volt... akkor legalábbis az.

Igen, benne éltünk az erdélyi ’56 történelmi utóéletében, nyakig. Persze a magunk módján... Akkor, ott, a Mátyás-szobor mögötti padon, ahol Aladással „kikötöttünk”, tudtam meg, hogy a bolyais tanárok és a tavaly még „menzás” kollégák közül sokan hiányoznak... Szabédi László és Csendes Zoltán tanár urak önkézzükkel vetettek véget életüknek; Páskándi Gézát, Páll Lajost és társaikat – köztük egy-két tordai tanítványt is – a Dobrudzsába igyekvő vonatok hurcolták el...

De hogyan tovább? – kérdezték 1919 után az erdélyi íróemberek, és kérdezzük ma-napság mi is, kedves Aladár.

Nem szabad megfeledkeznünk az íróember isteni adományáról, kedves Pista – támaszkodott vállamra Ali – , mármint arról, hogy a toll mellett van egy új szerszámunk: a KIÁLTÁS. A némák helyett is kikiáltható szó!

Akkor még nem tudtam, hogy a Bolyai Egyetem fura ura egy évvel ennek előtte pótvizsgára szekundázta a költő Lászlóffy Aladárt... Némaságra intve...

De arra emlékszem, hogy a könyvesbolt irányából érkező Kós Károly bácsi néma csöndben lépkedett el előttünk – integetve. Mintha gyanította volna, hogy az egyetemi irodalmi körnek, a Gaál Gábor Körnek a dirigálását pár hét múlva reám bízzák a már végzős írókollégák – Lászlóffy Aladár, Szilágyi Domokos, Nagy Kálmán és társaik.

Útban a Farkas utca felé hatalmasat kiáltottam (önmagamban) – zengett is bele a sötétség...

(Budapest, 2016 márciusában)